

A & populis notior erat, hōs uersus esse assumptos; quod ille, qui reprobitebatur de genere Dauid, uenerit saluaturus Israel, dicente Dauid: Lapidem quem reprobauerunt ædificantes, hic factus est in caput anguli. a Domino factus est hic, & est mirabilis in oculis nostris. Hæc est dies, quam fecit Dominus: exultemus, & lætemur in ea. O Domine saluum me fac: o Domine bene prosperare: benedictus, qui uenit in nomine Domini. Benediximus uobis de domo Domini: Deus dominus & illuxit nobis. Vnde & euangelistarum scriptura commemorat, pharisæos & scribas super hoc indignatione commotos, quod uiderent populum, psalmi prophetiam super Christo intelligere completam, & clamantes pueros, osanna filio Dauid, dixisse ei: Audis, quid isti loquuntur? Et Iesum respondisse: Numquam legistis, quia ex ore infantium & lactentium perfecisti laudem: centesimum decimumseptimum psalmum, octauum psalmi assertionem firmantem. Et de eo quidem, quod facile exprimi poterat; Benedictus, qui uenit in nomine Domini; omnium euangelistarum scriptura consentit. De uerbo autem osanna, quia in Græcum non poterant transferre sermonem, sicut in alleluia, & in amen, & in plerisque factum uidemus, ipsum Hebræum posuerunt dicentes, osanna. Lucas igitur, qui inter omnes euangelistas Græci sermonis eruditissimus fuit, quippe ut medicus, & qui euangelium Græcis scripserit, quia se uidit proprietatem sermonis transferre non posse, melius arbitratu est tacere, quam id ponere, quod legenti faceret quæstionem. Ad summam, sicuti nos in lingua Latina habemus interiectiones quasdam, ut insultando dicamus, uah, & in admirando, papæ, & in dolendo, heu; & quando silentium uolumus imperare, strictis dentibus spiritum coartamus & cogimus, insonando scilicet sibilum: ita & Hebræi inter reliquas proprietates linguæ suæ habent interiectionem, ut, quando uolunt Dominum deprecari, ponant uerbum petentis affectu, & dicant: Anna Domine: quod Septuaginta dixerunt: o Domine הושיע. Hosiah, ergo saluifica interpretatur. Anna interiectio deprecantis est. Si ex duobus his uelis compositum uerbum facere, dicēs, הושיעאנא hosiana, siue, ut nos loquimur, osanna, הושיעאנא, media uocali littera elisa: sicuti facere solemus in uersibus Virgilij, quando pro, Mene incepto desistere uictam, scandimus, Menin cepto. Aleph namque littera prima uerbi sequentis, extremam uerbi prioris iud inueniens, exclusit. Quapropter ut ad quæstionis originem reuertamur: ubi nos legimus in latino: O Domine saluum me fac, o Domine bene complacere: benedictus qui uenit in nomine Domini: iuxta Hebræum sensum legere possumus, obsecro Domine saluum fac, obsecro Domine prosperare: Benedictus, qui uenit in nomine Domini. Saluum autem fac dicitur, ut subaudiamus populum tuum Israel, siue generaliter mundum. Denique Matthæus, qui euangelium Hebræo sermone conscripsit, ita posuit הושיעאנא ברמה osanna berrama, idest, osanna in excelsis: quod, Salvatore nascente, salus in cælum usque, idest, etiam ad excelsa perueniret, pace facta non solum in terra, sed & in cælo: ut iam dici aliquando cessaret, Inebriatus est gladius meus in cælo. Hæc interim, iuxta mediocritatem sensus mei, breuiter strictimque dictaui. ceterum sciat beatitudo tua, in istiusmodi disputationibus molestiam in legendo non debere subrepere: quia facile & nos potuimus aliquid ementiri, quod ex una uoce solueret quæstionem, sicut & ceteros fecisse monstrauimus: sed magis concedet, ob ueritatem laborare paulisper, & peregrino aurem accommodare sermoni, quam de aliena lingua fictam falsamue referre sententiam.

Psal. 117

Matth. 21

Luc. 19

Ioan. 12

Matth. 21

Esa. 34

ARGUMENTVM.

ROGATVS a Damaso Papa, Euangelicam Parabolam, quæ est apud Lucam de filio prodigo, & filio frugis, pro gentili, & Hebræo populo, doctæ, appositæq. interpretatur.

HIERONYMVS DAMASO.

EPISTOLA CXLVI.

EATITVDINIS tuæ interrogatio disputatio fuit: & sic quæsisse, quærendo uiam est dedisse quæsitis. Sapienter quippe interrogati sapientia reputabitur. Ais, quis est iste in euangelio pater, qui duobus filiis substantiam diuidit? qui duos filios? qui maior? quiue minor? quo modo minor acceptam substantiam cum meretricibus dissipat? fame facta, a principe regionis præponitur porcis, filiquas comedit, ad patrem redit: accipit anulum, & stolam, & immolatur ei uitulus saginatus. quis sit maior frater,